

Khuthba Summary 14.11.14 **ഖുത്ബ സംഗ്രഹം**

സയ്യിദുനാ ഹദ്റത് അമീറുൽ മുഅ്മിനിൻ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് അൽഖാമിസ് അയ്യൂബുല്ലാഹ്

14.11.14 ന് ബൈത്തുൽ ഹുതുഹ്, ലണ്ടനിൽ നിർവഹിച്ച ജുമുഅ ഖുത്ബയുടെ സംഗ്രഹം

ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന് ബയ്അത്ത് ചെയ്തുകൊണ്ട് നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയിലുള്ള വിശ്വാസത്തിലും യഖീനിലും നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്. അതിൽ മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ മികച്ചു നില്ക്കേണ്ടതാണ്. ആരാധനാ കർമ്മങ്ങളിലും നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്.

തശ്ശഹുദും തഅവൂദും സുറാ ഫാത്തിഹയും ഓതിയതിന് ശേഷം ഹുസൂർ അയ്യൂബുല്ലാഹു തആല ബിനസിരിഹിൽ അസീസ് പറഞ്ഞു:

ഇന്നും ഞാൻ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് മാറി ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ) വിവരിച്ചിട്ടുള്ള സംഭവങ്ങളാണ് പറയുന്നത്. ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ് (അ)ന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ വിവിധ വശങ്ങളിലേക്ക് വെളിച്ചം വീശുന്നതാണ്. ഇപ്രകാരംതന്നെ ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)ന്റെ ജീവിതത്തിലെ ചില വശങ്ങളും ഇതിൽ സുവ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)പറയുന്നു: “ഞാൻ ജ്ഞാനപരമായ നിലയിൽ പറയുകയാണ്, ഞാൻ ഹദ്റത് സാഹിബിനെ അതായത് ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)നെ എന്റെ പിതാവായതുകൊണ്ടല്ല വിശ്വസിച്ചിട്ടുള്ളത്. എനിക്ക് പതിനൊന്ന് വയസ്സിനോടടുത്ത പ്രായമായിരുന്നു അന്ന്. അന്ന് ഞാൻ, എന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ അദ്ദേഹം നൗദുബിലാഹ് കള്ളനാണെന്ന് തെളിഞ്ഞാൽ വീട്ടിൽ നിന്നിറങ്ങിപ്പോകുന്നതാണെന്ന ഉറച്ച തീരുമാനം എടുക്കുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ, എനിക്ക് അദ്ദേഹം സത്യാവാനാണെന്ന് മനസ്സിലായി. എന്റെ ഈമാൻ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടുപോകുകയും ചെയ്തു. ആ മഹാതമാവ് വഹിച്ചതായപ്പോൾ എന്റെ ഉറച്ച വിശ്വാസം പിന്നെയും വർദ്ധിച്ചു. പിന്നീട് ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)പറഞ്ഞു: ‘ഞാൻ ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ കൈയിൽ നേരിട്ട് ബയ്അത്ത് ചെയ്തപ്പോൾ എന്റെ ബോധത്തിന്റെ നദിയുടെ ഉള്ളിൽ 10-ാം വയസ്സിൽ എനിക്ക് വിവരിക്കാൻ സാധിക്കാത്തവിധം ചലനങ്ങളുണ്ടായി. ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) ഞങ്ങളുടെ കുട്ടിക്കാലം മുതലേ ദുആകളെക്കുറിച്ച് പറയുകയും പ്രോത്സാഹനം തരികയും ആത്മവിശ്വാസം നല്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. ഒരിടത്ത് ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)പറയുന്നു: ‘താൻ നിയോഗിച്ച മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന് അല്ലാഹു പറഞ്ഞു: **‘ഉജീബു കൂല്ല ദുആയിക്ക ഇല്ലാ ഹീ ശുറക്കായിക്ക.** ബന്ധുക്കളെ സംബന്ധിച്ചൊഴികെയുള്ള നിന്റെ എല്ലാ ദുആകളും ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നതാണ്. ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)പറയുന്നു: ‘ഹെൻറി മാർട്ടിൻ ക്ലാർക്ക് കൊടുത്ത കേസ്സിന്റെ അവസരത്തിൽ, 9 വയസ്സ് മാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന എന്നോടു ദുആ ചെയ്യാൻ ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) പറയുമായിരുന്നു. വീട്ടുകാരോടും പരിചാരികമാരോടും

ദുആ ചെയ്യാൻ പറഞ്ഞിരുന്നു. എല്ലാ ദുആകളും സ്വീകരിക്കുന്നതാണെന്ന് അല്ലാഹു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടുള്ള വ്യക്തി മറ്റുള്ളവരെക്കാണും ദുആ ചെയ്യിക്കുന്നത് നിർബന്ധമായി മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ ബാക്കിയുള്ളവർ ഇക്കാര്യത്തിലേക്ക് എത്രമാത്രം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. **‘ഉജീബു കൂല്ല ദുആയിക്ക ഇല്ലാ ഹീ ശുറക്കായിക്ക** എന്ന ഇൽഹാമി ദുആയെ സംബന്ധിച്ച് ചിലർക്ക് അറുവുണ്ടാകുകയില്ല.

ഒരു കേസിനെ സംബന്ധിച്ച് ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) ദുആ ചെയ്യുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില അടുത്ത ബന്ധുക്കൾ കൊടുത്ത കേസ് നേരിടുകയായിരുന്ന ആ ഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹം തന്റെ കുടുംബക്കാരോടു പറഞ്ഞു: ‘അനാവശ്യമായി കേസ് പറഞ്ഞ് പണം ചെലവഴിക്കണ്ട. കേസിൽ പരാജയപ്പെടുതന്നെ ചെയ്യും.’ എന്തായാലും ലോവർകോർട്ടിൽ കേസിന്റെ വിധി ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ സഹോദരന് അനുകൂലമായിട്ടുണ്ടായി. പിന്നീട് എതിരാളികൾ അപ്പീൽ കൊടുത്തു. ചീഫ് കോർട്ടിലും എതിരാളികൾ പരാജയപ്പെട്ടു. ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പറഞ്ഞു, ഇവർക്കെങ്ങനെയാണ് കേസിൽ വിജയിക്കാൻ കഴിയുക? കാരണം അല്ലാഹു വ്യക്തമായ നിലയിലാണ് പറഞ്ഞത് നിന്റെ എല്ലാ ദുആകളും സ്വീകരിക്കുമെന്ന്.

വളരെ പ്രസിദ്ധമായൊരു കേസായിരുന്നു ഭിത്തിക്കേസ്. ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തിലെ എതിരാളികൾ മസ്ജിദിലേക്കുള്ള വഴി ഭിത്തികെട്ടി അടച്ചു. വഴി തടഞ്ഞു. ചില അഹ്മദികൾ കോപാകുലരായി. അവർ ഭിത്തി പൊളിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു. ഹദ്റത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പറഞ്ഞു, ‘നമ്മുടെ ജോലി ക്ഷമിക്കുക എന്നതാണ്. നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുക എന്നതാണ്.’ ഹദ്റത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)പറയുന്നു: ‘ഭിത്തിപൊളിച്ച് നീക്കുന്നതായും ആളുകൾ ഓരോ ഇഷ്ടികയുമെടുത്ത് വലിച്ചെറിയുന്നതായും ഞാൻ സ്വപ്നം കണ്ടു. അതിനു മുമ്പേ കുറച്ചു മഴ പെയ്യുന്നതായും തോന്നുന്നുണ്ട്. അതേ അവസ്ഥയിൽ(സ്വപ്നത്തിൽ)ഞാൻ ഇങ്ങനെയും കണ്ടു, മസ്ജിദിന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന് ഹദ്റത് ഖലീഫ ഔവൂൽ(റ)നടന്നു വരികയാണ്. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: കേസിന്റെ വിധി വരികയും ഭിത്തി പൊളിച്ചു നീക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടതുപോലെതന്നെ പുലർന്നു.’ ഈ സ്വപ്നത്തെ കുറിച്ച് ഞാൻ ആദ്യമേ ഖലീഫ ഔവൂലിനോടു പറ

ഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്നെ കണ്ടുടനെ ഹദ്ദറത്ത് ചിലി ഫത്തുൽ മസീഹ് ഔറുൽ പറഞ്ഞു: മിയാ നോക്ക്! ഇന്ന് നിന്റെ സ്വപ്നം പൂലർന്നിരിക്കുന്നു.

കുട്ടികളെ ഓമനിക്കുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ച് ഒരിടത്ത് തന്റെ ഒരു സംഭവം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് പറയുന്നു: എനിക്ക് എന്റെ കുട്ടിക്കാലത്തെ കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മയുണ്ട്. ഞങ്ങളുടെ ഉമ്മ ചിലപ്പോൾ വെറുപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പറയുമായിരുന്നു, അവന്റെ തല വളരെ ചെറുതാണെന്ന്. അതായത് ചിലിഫത്തുൽ മസീഹ് മാനിയുടെ. എനിക്കോർമ്മയുണ്ട് ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ) പറയാറുണ്ടായിരുന്നു, അത് സാരമില്ല. നമുക്ക് വേണ്ടുന്ന യഥാർഥ കാര്യം നമ്മൾ അല്ലാഹുവിന്റേയും റസൂലിന്റേയും കല്പനകൾ അറിയുകയും അതിൽ ചിന്തിക്കുകയും അതിന്റെ സത്ത ഗ്രഹിക്കുകയും വിശുദ്ധ ഖുർആൻ മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ്. ഇതുതന്നെയാണ് യഥാർഥ്യം. ഇതു മുഖേന ബുദ്ധി തെളിമയാർന്നതായിത്തീരുന്നു.

സർക്കാറിനോടുള്ള കുറിനെ സംബന്ധിച്ച് ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)പറയുന്നു: 'ഞാൻ കുട്ടിയായിരുന്നപ്പോൾ-അപ്പോൾ ബോധംവെച്ചു തുടങ്ങിയതേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ-ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)ന്റെ നാവിൽനിന്ന് സർക്കാറിനോടു കുറുപ്പുലർത്തണമെന്ന കല്പന ഞാൻ കേട്ടു. ആ കല്പന ഞാൻ എത്രത്തോളം പാലിച്ചുവെന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷുകാർ നട്ട ചെടിയാണെന്ന് ആക്ഷേപം ഉന്നയിക്കുന്ന എന്റെ ഉറ്റസുഹൃത്തുക്കളോടുപോലും ഇക്കാര്യത്തിൽ ഭിന്നിക്കേണ്ടിവന്നു. കാരണം അവർ നമുക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യം നല്കിയതുകൊണ്ട് ആ സർക്കാർ കാര്യബുദ്ധിയാണെന്ന് പറഞ്ഞ് ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)അവരെ സ്തുതിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

തുലികകൊണ്ടുള്ള ജിഹാദിനെ സംബന്ധിച്ച് ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)പറഞ്ഞു: നബിമാരുടെ ഹൃദയങ്ങൾ നന്ദികൾകൊണ്ട് നിറഞ്ഞതായിരിക്കും. അതിനിസാരമായ കാര്യങ്ങൾപോലും അവർ വലിയ ഉപകാരമായിട്ടാണ് മനസ്സിലാക്കുന്നത്. ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)ന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രാവ്യം പകലും അച്ചടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കാലത്ത് ആ മഹാത്മാവിന് പല രാത്രികളിലും ഉറക്കമില്ലായ്മയേണ്ടിവന്നിരുന്നു. ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)പറയുന്നു: 'ഞാൻ അദ്ദേഹം ജോലിചെയ്യുന്നത് കണ്ടുകൊണ്ട് പലപ്പോഴും ഉറങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഇടയ്ക്ക് ഉണരുമ്പോഴും അവിടന്ന് ജോലിയിൽ വ്യാപൃതനായിരിക്കും; നേരം വെളുക്കുംവരെ!'

ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)ന്റെ സ്വഹാബാക്കൾ ആ മഹാത്മാവിനെ ആദരിക്കുകയും ആ മഹാത്മാവിന്റെ സ്ഥാനത്തെ എത്രമാത്രം ശ്രദ്ധിക്കുകയും ഗൗനിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നുവെന്നാൽ, അതിനുവേണ്ടി അവർ ആരേയും വകവെക്കുമായിരുന്നില്ല. ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ) തന്റെ ഒരു സംഭവം വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. ആ സംഭവം വിവരിച്ചുകൊണ്ട് ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)പറയുന്നു: 'ഇസ്ലാമികമായ സൽസലാഖങ്ങളും മര്യാദകളും ഉണ്ടെന്ന് നമ്മുടെ യുവാക്കൾ ഓർമ്മ വെക്കേണ്ടതാണ്. അവയിലേക്ക് എപ്പോഴും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.' താൻ ചെയ്ത ഒരു ജുമുഅ ഖുത്ബയിൽ ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)പറയുന്നു: 'യുവാക്കളെ ഇസ്ലാമികമായ മര്യാദകൾ പഠിപ്പിക്കുന്നതിലേക്ക് ശ്രദ്ധിക്കുന്നതേയി

ല്ല. യുവാക്കൾ ഒരു മടിയും കൂടാതെ പരസ്പരം തോളിൽ കൈയിട്ട് ചുറ്റിക്കറങ്ങുന്നത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. ചിലയാളുകൾ കുട്ടിക്കാലത്ത് നല്കിയിട്ടുള്ള ശിക്ഷണത്തിന്റെ സ്വാധീനം ഇപ്പോഴും എന്നിലുണ്ട്. ആ സംഭവം ഓർമ്മവരുമ്പോൾ അനിയന്ത്രിതമായി ഹൃദയത്തിൽനിന്ന് അവർക്കുവേണ്ടി ദുആ പുറപ്പെടുന്നു. ഒരിക്കൽ ഞാൻ ഒരു കുട്ടിയുടെ തോളിൽ കൈമുട്ട് വെച്ചുകൊണ്ട് നില്ക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ മൗലവി അബ്ദുർറഹീം സാഹിബ് ദർദിന്റെ പിതാവ് മാസ്റ്റർ ഖാദിർ ബഖ്ശ് സാഹിബ് അങ്ങനെ കൈവെച്ചു നില്ക്കുന്നത് തടഞ്ഞു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: 'ഇത് ദുസ്വഭാവമാണ്.' അന്ന് എനിക്ക് 12, 13 വയസ്സുണ്ടാകും. പക്ഷേ, ആ ചിത്രം എന്റെ മുമ്പിൽ വരുമ്പോൾ ഹൃദയത്തിൽനിന്ന് ദുആ പുറപ്പെടുന്നു.

അതുപോലെതന്നെ മുറാദാബാദുകാരനായ ഒരു സുബേദാർ സാഹിബുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു കാര്യവും എനിക്കോർമ്മയുണ്ട്. ഗുരുദാസ്പുരിൽ കേസ് നടക്കുന്ന സന്ദർഭം. ഞാൻ വർത്തമാനത്തിനിടയിൽ ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ് (അ)നെ 'തും'എന്ന് സംബോധന ചെയ്തു. സുബേദാർ സാഹിബ് എന്നെ മാറ്റി നിറുത്തിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു: 'താങ്കൾ(ആപ്) ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)ന്റെ മകനാണ്. ഞങ്ങൾക്ക് സന്ദർഭത്തിനനുസരിച്ച് ചില മര്യാദകളുണ്ട്. പക്ഷേ, ഒരു കാര്യം ഓർക്കുക! 'തും'എന്ന പദം സമപ്രായക്കാർ തമ്മിലാണ് പറയുന്നത്. പുണ്യാത്മാക്കൾക്കുവേണ്ടി ഉപയോഗിക്കാറില്ല. ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)നെ 'തും' എന്ന പദംകൊണ്ട് സംബോധന ചെയ്യുന്നത് ഒരിക്കലും സഹിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല.' ഇതു സംബന്ധമായി എനിക്കു കിട്ടിയ ആദ്യത്തെ പാഠമായിരുന്നു അദ്ദേഹം തന്നത്.

അതുകൊണ്ട് ഇസ്ലാമിക മര്യാദകളിൽ നമുക്കും പ്രത്യേകമായ നിലയിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)പറയുന്നു: 'ഞങ്ങളും വിവിധ കളികളിൽ ഏർപ്പെടാറുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ പൊതുവെ ഫുട്ട്ബോളാണ് കളിക്കാറുണ്ടായിരുന്നത്. ഖാദിയാനിൽ ചില ക്രിക്കറ്റ് കളിക്കാർ വന്നു. അവർ ഒരു ക്രിക്കറ്റ് ടീമുണ്ടാക്കി. ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ) പറയുന്നു: ഒരു ദിവസം അവർ എന്റെ അടുത്ത് വന്നു. ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ)ന്റെ അടുക്കൽപോയി അദ്ദേഹത്തെ കളിക്കാനായി ക്ഷണിക്കണമെന്ന് പറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉള്ളിൽപോയി. അവിടന്ന് പുസ്തകമെഴുതുന്ന തിരക്കിലായിരുന്നു. ഞാൻ ഉദ്ദേശ്യം പറഞ്ഞപ്പോൾ അവിടന്ന് പേന താഴെ വച്ചു. എന്നിട്ട് പറഞ്ഞു: 'നിങ്ങളുടെ ബോൾ ഗ്രൗണ്ടിന് വെളിയിൽ പോകുകയില്ല. പക്ഷേ, ഞാൻ കളിക്കുന്ന ക്രിക്കറ്റ്ബോൾ ലോകത്തിന്റെ അറ്റങ്ങളിലെത്തുന്നതാണ്.'

ഇപ്പോൾ നോക്കുക,ആ മഹാത്മാവിന്റെ ബോള് ലോകത്തിന്റെ അറ്റങ്ങൾവരെ എത്തിയില്ലേ? ആ ബോള് ഖാദിയാനിലിരുന്നുകൊണ്ട് ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗളാദ്(അ) ഹെഡ്ഡ് ചെയ്തതാണ്. അത് ലോകത്തിന്റെ അറ്റങ്ങളോളം എത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

ഹദ്ദറത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗളാദ്(റ)വീണ്ടും പറയുന്നു: "അധാനം കൂടാതെ മതപരമോ ഭൗതികമോ ആയ ആദരവ് ഒരു മനുഷ്യനും കരസ്ഥമാക്കാൻ സാധ്യമല്ല. ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ്

മൗഊദ്(അ) പറയാറുണ്ടായിരുന്നു, 'നമ്മുടെ കാലത്ത് സകല ആദരവും അല്ലാഹു നമ്മളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.' അതായത് ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ ഇക്കാലത്ത് എല്ലാ ആദരവും ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്യുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആരെങ്കിലും മതത്തിൽനിന്ന് ഫലമെടുക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നെങ്കിൽ അതിന്റെ മാർഗ്ഗമിതാണ്: സ്വയം അല്ലാഹുവിന്റെ മുമ്പിൽകൊണ്ടുപോയി തന്നെ പൂർണ്ണമായും ഇടുക. ഓരോ സമുദായവും ഇങ്ങനെ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ അവർക്ക് പ്രത്യേക അനുഗ്രഹമുണ്ടാകുന്നതാണ്. എല്ലാ രംഗത്തും വിജയം കരസ്ഥമാകുന്നതാണ്. നമ്മുടെ ജമാഅത്തും ഇതേ ചുവട് വെക്കേണ്ടത് നിർബന്ധമാണ്. ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന് ബയ്അത്ത് ചെയ്തുകൊണ്ട് നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ സത്തയിലുള്ള വിശ്വാസത്തിലും യഖീനിലും നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്. അതിൽ മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ മികച്ചു നിൽക്കേണ്ടതാണ്. ആരാധനാ കർമ്മങ്ങളിലും നമ്മൾ മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നരായി കാണപ്പെടേണ്ടതാണ്. ഉന്നതമായ നിലവാരങ്ങൾ കരസ്ഥമാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നവരും മറ്റുള്ളവരെ അപേക്ഷിച്ച് നമ്മളിൽ കൂടുതലുണ്ടാവേണ്ടതാണ്. ഉന്നതമായ സ്വഭാവങ്ങളിലും മറ്റുള്ളവരിൽനിന്ന് വിഭിന്നമായ നിലകൈവരിക്കാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടതാണ്. നിയമങ്ങൾ പാലിക്കുന്നതിലും നമ്മൾ മാതൃകയാവേണ്ടതാണ്. ചുരുക്കംപറഞ്ഞാൽ എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും ഒരു അഹ്മദിക്ക് മറ്റുള്ളവരെക്കാൾ മികച്ചതാവേണ്ട ആവശ്യമാണുള്ളത്. അപ്പോഴാണ് നാം ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പറഞ്ഞതുപോലെ ബയ്അത്തിൽ നിന്ന് ശരിയായ ഫലമെടുക്കുന്നവരാകുന്നത്.

ഉപകാരത്തിന്റേയും സൽപെരുമാറ്റത്തിന്റേയും ഒരു സംഭവം ഹദ്റത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ)വിവരിക്കുന്നു: 'ഒരിക്കൽ ഒരു സർക്കാർ ഓഫീസർ ഖാദിയാനിൽ വന്നു. അയാൾ പറഞ്ഞു: 'ഇക്കൂട്ടർ നിങ്ങളുടെ നാട്ടുകാരാണ്. നിങ്ങൾ അവരോട് സൗമ്യത്തോടെ പെരുമാറുക.' ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) നോട് അദ്ദേഹം ഇത് പറഞ്ഞപ്പോൾ ഹദ്റത്ത് സാഹിബ് പറഞ്ഞു: 'നമ്മെ ഉപദ്രവിക്കാവുന്ന ഏതെങ്കിലും അവസരം കിട്ടിയിട്ട് ഇയാൾ അത് ഉപയോഗിക്കാതിരുന്ന ഒരവസരം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്ന് ഈ 'ബുശേഷാഹി'നോട് ചോദിക്കുക! എത്രമാത്രം നഷ്ടമുണ്ടാക്കാൻ കഴിയുമോ അത്രമാത്രം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലേ? ഇയാൾക്ക് ഉപകാരം ചെയ്യാനുള്ള അവസരം എനിക്കുണ്ടായിട്ട് ഞാൻ ഉപകാരം ചെയ്യാതിരുന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നും ഇയാളോട് ചോദിക്കുക.' ഇതുകേട്ട് അയാൾ ഒന്നും മിണ്ടാതെ തലകുനിച്ചിരുന്നതേയുള്ളൂ! ഇത് ആ മഹാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവങ്ങളുടെ മഹത്തായ മാതൃകയായിരുന്നു. നമ്മുടെ ജമാഅത്തിലുള്ളവരും ധർമ്മികഗുണങ്ങളിൽ മാതൃകയാവേണ്ടതാണ്. കാര്യങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ശുദ്ധമായിട്ടായിരിക്കണം ചെയ്യേണ്ടത്. വീട്ടിൽ ഒരു പൈസപോലുമില്ലെങ്കിലും അമാനത്തു മുതലുകളിൽ കൈ ഇടരുത്. സംസാരിക്കുമ്പോൾ മറ്റുള്ളവരുടെ മനസ്സിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുംവിധം അത് മാധുര്യമുള്ളതും സ്നേഹനിർഭരവുമായിരിക്കണം. ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ നാവിൽ നിന്നും ഞാൻ നേരിട്ട് എന്റെ ചെവിക്കൊണ്ട് ഈ വിഷയം പലപ്പോഴും കേട്ടിട്ടുണ്ട്, അതായത് അല്ലാഹുവിൽ നിന്ന്

രണ്ടുതരത്തിലുള്ള പരീക്ഷണങ്ങൾ ഉണ്ടാകാറുണ്ട്. ഒരു പരീക്ഷണത്തിൽ മനുഷ്യർക്ക് അവരുടെ സ്വന്തം സുഖസൗകര്യത്തിനായി എന്തെങ്കിലും പദ്ധതി കൈക്കൊള്ളാൻ അധികാരം നൽകപ്പെടുന്നു. അതിനുള്ള ഉദാഹരണം ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പറയുമായിരുന്നു: നോക്കുക ശൈത്യകാലത്ത് കുറിയമായ തണുപ്പുണ്ടാകുമ്പോൾ വുള്ളു എടുക്കുന്നതും ഒരു പരീക്ഷണമാണ്; തണുത്ത കാറ്റു വീശുമ്പോൾ, ചെറിയ കാറ്റേല്ക്കുമ്പോൾതന്നെ അത് മനുഷ്യന് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാകുന്നു.

രണ്ടാമത്തെ ഭാഗത്തെ സംബന്ധിച്ച്, രണ്ടാമത്തെ പരീക്ഷണത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. പക്ഷേ, ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ ഒരു ഉദ്ധരണി ഞാൻ വായിക്കാം. അതിൽ ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പരീക്ഷണങ്ങളുടെ യുക്തി എന്താണെന്ന് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)പറഞ്ഞു: 'നോക്കൂ! തന്റെ ദാസർക്ക് ഒരു തരത്തിലുള്ള വിഷമങ്ങളും ഉണ്ടാക്കാൻ അനുവദിക്കാതെയും എല്ലാ രീതിയിലും ക്ഷേമശ്രദ്ധയോടെ അവരെ ജീവിപ്പിക്കാനും അവരുടെ ജീവിതം സ്വർഗീയമാക്കാനും എപ്പോഴും അവർക്ക് സുഖസമൃദ്ധിക്കായുള്ള സാഹചര്യം ഒരുക്കിക്കൊടുക്കാനും സർവശക്തനാണ് അല്ലാഹു. എന്നാൽ, അവൻ അങ്ങനെ ചെയ്തില്ല. അതിൽ വലിയ രഹസ്യങ്ങളും ഗൂഢമായ കാര്യങ്ങളുമുണ്ട്. നോക്കൂ! മാതാപിതാക്കൾക്ക് അവരുടെ മക്കൾ എത്രമാത്രം പ്രിയപ്പെട്ടവളായിരിക്കും. എന്നല്ല ആൺമക്കളെ അപേക്ഷിച്ച് പെൺമക്കൾ കൂടുതൽ പ്രിയപ്പെട്ടവരായിരിക്കും. എന്നാൽ, മാതാപിതാക്കളിൽനിന്ന് ആ പ്രിയപ്പെട്ട മക്കളെ വേർപെടുത്തുന്ന ഒരു നേരം വന്നെത്തുന്നതാണ്. ആ നേരം എന്നു പറയുന്നത്, അതായത് ആ നേരം കാണുക എന്നത് അങ്ങേയറ്റം ക്ഷമ ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രവർത്തിയാണ്. അപ്പോൾ ഇരുവശത്തുമുള്ള അവസ്ഥയും ഏറെ കരുണാർഹമായിരിക്കും.(അതായത് മാതാപിതാക്കൾ തങ്ങളുടെ മക്കളെ വിവാഹം ചെയ്തയ്ക്കുമ്പോൾ അവരും മക്കളും കരയുന്നുണ്ടാകും). ഏകദേശം 14,15 വയസ്സുവരെ ഒരുമിച്ച് കഴിഞ്ഞ് അവസാനം അവർ തമ്മിൽ വേർപെടുന്ന സമയം അങ്ങേയറ്റം വേദനാനിർഭരമായിരിക്കും.

ഈ വേർപാടിനെ അജ്ഞർ നിർദ്ദയം എന്നു പറയുകയാണെങ്കിൽ അത് ഉചിതമായിരിക്കും. എന്നാൽ, ആ മക്കളിൽ ചില കഴിവുകളുണ്ട്. അത് ഭർതൃഗൃഹത്തിൽച്ചെന്ന് ഭർത്താവുമായിട്ടുള്ള സഹവാസത്തിന്റെ ഫലമായിട്ടായിരിക്കും പ്രകടമാകുന്നത്. അത് ഇരുകക്ഷികൾക്കും അനുഗ്രഹവും കാര്യബുദ്ധിമാകുന്നു. ഇതേ അവസ്ഥതന്നെയാണ് അല്ലാഹുവിന്റെ ആളുകളുടേതും. അവരിൽ ചില ധർമ്മികഗുണങ്ങൾ മറഞ്ഞിരിക്കുന്നുണ്ട്. അവർക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടുകളും പ്രയാസങ്ങളും ഉണ്ടാകാത്തതിടത്തോളം അത് വെളിപ്പെടുക എന്നത് അസംഭാവ്യമായിരിക്കും. അല്ലാഹുവിന്റെ സമീപസ്ഥനാകുന്നതിന് ദുഃഖങ്ങൾ സഹിക്കേണ്ടതും നന്ദികാണിക്കേണ്ടതും ഒരു പുതിയമരണം തന്റേമേൽ വരുത്തേണ്ടതും നിർബന്ധമാണ്. മനുഷ്യൻ ഭൗതികമായ സുഖൈശ്വര്യങ്ങളുടേയും ഇന്ദ്രിയശക്തങ്ങളുടേയുംമേൽ മരണം വരിക്കുമ്പോഴാണ് അവന് ഒരിക്കലും മരിക്കാത്ത ജീവിതം ലഭിക്കുന്നത്. പിന്നീട് ഒരിക്കലും അവന് മരിക്കേണ്ടിവരികയില്ല."

ഇതാണ് പരീക്ഷണത്തിന്റെ യുക്തിയുടെ ഹ്രസ്വചിത്രം. ഒരിക്കൽ ഹദ്റത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ) പറഞ്ഞു: എന്റെ വയസ്സ് ഒമ്പതോ പത്തോ ആയിരുന്നു. ഞാനും മറ്റൊരു വിദ്യാർഥിയും വീട്ടിൽ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. അവിടെ അൽമാരയിൽ ഒരു ഗ്രന്ഥം ഇരിക്കുന്നത് കണ്ടു. ആ ഗ്രന്ഥം തുറന്നപ്പോൾ അതിൽ ജിബ്രീൽ ഇറങ്ങുകയില്ലെന്ന് എഴുതിയിരിക്കുന്നത് കണ്ടു. ഞാൻ പറഞ്ഞു, ഇത് തെറ്റാണ്. എന്റെ പിതാവിൽ ജിബ്രീൽ ഇറങ്ങുന്നുണ്ട്. എന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന കുട്ടി പറഞ്ഞു, ജിബ്രീൽ വരികയില്ലെന്നാണ് ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിയിട്ടുള്ളത്. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ ചർച്ചയായി. അവസാനം ഞങ്ങൾ ഇരുവരും ഹദ്റത്ത് സാഹിബിന്റെ അടുക്കൽപോയി. ഞങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഞങ്ങളുടെ വിഷയം അവതരിപ്പിച്ചു. ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) പറഞ്ഞു: ഗ്രന്ഥത്തിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നത് തെറ്റാണ്. ജിബ്രീൽ ഇപ്പോഴും വരുന്നുണ്ട്. പിന്നീട് തന്റെ സംഭവം കേൾപ്പിച്ചു. പലപ്പോഴും ആ സംഭവംകേട്ട് ഞാൻ ചിരിക്കാറുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ കണ്ണിൽനിന്ന് കണ്ണീർ പ്രവഹിക്കാറുമുണ്ട്. എന്നാൽ, ഞാൻ അതിനെ വലിയ ബഹുമാനദ്യുഷ്ടിയോടെയാണ് നോക്കിക്കാണാറുള്ളത്. ഇതാണ് ആ സംഭവം: ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഒരു രാത്രി ഞങ്ങൾ നടമുറ്റത്ത് ഉറങ്ങുകയായിരുന്നു. ഉഷ്ണകാലമായിരുന്നു അത്. ആകാശത്ത് കാർമ്മേഘം ഉരുണ്ടുകൂടി. ഇടിവെട്ടാൻ തുടങ്ങി. മിന്നൽ ശക്തമായി ഉണ്ടായപ്പോൾ ഞങ്ങൾ എഴുന്നേറ്റ് അകത്തേക്ക് കയറി. എനിക്ക് ആ ദൃശ്യം ഇന്നും നല്ല വണ്ണം ഓർമ്മയുണ്ട്. ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) ഉള്ളിലേക്ക് പോകാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ എന്റെ ഇരുകൈകളും ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ന്റെ തലയിൽവെച്ചു. മിന്നലേൽക്കുകയാണെങ്കിൽ എനിക്കേറ്റു കൊള്ളട്ടെ എന്ന നിലയിലാണ് ഞാൻ അങ്ങനെ ചെയ്തത്. പിന്നീട് ഉറക്കച്ചടവ് നീങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ ചെയ്തതോർത്ത് എനിക്ക് ചിരിവന്നു. കാരണം ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ) മുഖേനയാണ് നമ്മൾ ഇടിമിന്നലിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെടേണ്ടത്. അല്ലാതെ നമ്മൾ കാരണത്താലല്ലല്ലോ അവിടന്ന് സുരക്ഷിതനായിരിക്കുന്നത്!

ഹദ്റത്ത് മൗലവി അബ്ദുൽകരീം സാഹിബ് സിയാൽക്കോട്ടിയുടെ(റ) സംഭവം ഹദ്റത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ) വിവരിക്കുന്നു: ‘1905 ൽ മൗലവി അബ്ദുൽകരീം സാഹിബ് സിയാൽക്കോട്ടി(റ) രോഗബാധിതനായി. അദ്ദേഹം വഹ്ദത്തായി എന്ന വാർത്തകേട്ടപ്പോൾ എനിക്കത് സഹിക്കാനുള്ള ശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ ഓടി എന്റെ മുറിയിൽ കടന്നു. കതകടച്ചു. പിന്നീട് ഒരു ജഡമെന്നോണം കട്ടിലിൽവീണു. എന്റെ കണ്ണുകളിൽനിന്ന് കണ്ണീർ പ്രവഹിക്കാൻ തുടങ്ങി.’

1908 നെക്കുറിച്ച് ഹദ്റത്ത് മുസ്ലിഹ് മൗഊദ്(റ) പറയുന്നു: എനിക്ക് അങ്ങേയറ്റം വിഷമം പിടിച്ച ഒരു സമയമായിരുന്നു അത്. എനിക്കെന്നല്ല മുഴുവൻ അഹ്മദികളുടേയും ജീവിതത്തിൽ ഒരു നവകാലഘട്ടം ആരംഭിക്കാൻ അതു നിമിത്തമായി. ആ വർഷമാണ് നമ്മുടെ നിർജീവമായ ശരീരത്തിന് റുഹ്ന പൊലെയും നമ്മുടെ പ്രകാശരഹിതമായ കണ്ണുകൾക്ക് ദൃശ്യശക്തിയെന്നപോലെയും നമ്മുടെ അന്ധകാരനിബിഡമായ മനസ്സുകൾക്ക് വെളിച്ചമെന്നപോലെയുമുണ്ടാ

യിരുന്ന, ആ അസ്തിത്വം നമ്മളിൽനിന്ന് വേർപെട്ടുപോയത്. ഇത് വേർപാടായിരുന്നില്ല. ഇത് വിയാമത്തായിരുന്നു, കാലുകളുടെ അടിയിൽനിന്ന് മണ്ണ് ഇളകിപ്പോയി. ആകാശം അതിന്റെ സ്ഥാനത്തുനിന്ന് തെന്നിമാറി. അല്ലാഹു സാക്ഷിയാണ് ആ നേരത്ത് ഭക്ഷണത്തെ കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വസ്ത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരേയൊരു ചിന്തമാത്രമാണുണ്ടായിരുന്നത്. അതിതായിരുന്നു: ലോകം മുഴുവനും ഹദ്റത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)നെ ഉപേക്ഷിച്ചാലും ഞാനൊരിക്കലും ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല. വീണ്ടും ഈ ജമാഅത്തിനെ ഭൂമിയിൽ സ്ഥാപിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ആ പ്രതിജ്ഞ എത്രത്തോളം നിറവേറ്റിയെന്ന് എനിക്കറിയില്ല. എന്നാൽ, എന്റെ നിയുത്ത് എപ്പോഴും ആ പ്രതിജ്ഞ അനുസരിച്ച് എന്റെ പ്രവർത്തനം ഉണ്ടാകേണമേ എന്നു തന്നെയായിരുന്നു.’

ഇന്ന് അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ ജമാഅത്തിലെ ഓരോ അംഗവും, പിന്നീട് വന്നിട്ടുള്ളവരും അവിടന്ന് ഈ പ്രതിജ്ഞ ഭംഗിയായി നിറവേറ്റി എന്നതിന് സാക്ഷിയാണ്. നമുക്കും ആ പ്രതിജ്ഞ നിറവേറ്റുന്നതിനായി ശരിയായ വഴിയിലേക്ക് ആ മഹാത്മാവ് മാർഗദർശനം നല്കി. അല്ലാഹു നമുക്ക് നമ്മുടെ പ്രതിജ്ഞ നിറവേറ്റാനുള്ള തൗഫീഖ് നല്കുമാറാകട്ടെ.

ഇപ്പോൾ രണ്ട് ജനാസ ഞാൻ നമസ്കരിപ്പിക്കുന്നതാണ്. മുൽത്താനിലെ പരേതനായ ചൗദ്ദരീ അബ്ദുർറഹീം സാഹിബിന്റെ ഭാര്യ മുക്രമ സുറയ്യ ബീഗം സാഹിബയുടെ ജനാസയാണ് ഹാജിറായിട്ടുള്ളത്. അവർ യു.കെ.യിലെ മാഞ്ചസ്റ്ററിലാണ് താമസിച്ചിരുന്നത്. നവംബർ 11 ന് വഹ്ദത്തായി. 77 വയസ്സായിരുന്നു. **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ** സാതികയും നമസ്കാരങ്ങൾ കൃത്യമായി അനുഷ്ഠിക്കുന്നവരും സൽസഭഭാവിയും ക്ഷമകൈകൊള്ളുകയും അല്ലാഹുവിന് ശുക്ർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പരേത മുസ്ലിയാരായിരുന്നു. അല്ലാഹു അവരുടെ പദവികൾ ഉയർത്തുമാറാകട്ടെ. അവരുടെ മക്കൾക്കും അവരുടെ നന്മയിൽ നിലകൊള്ളാൻ തൗഫീഖ് നല്കുമാറാകട്ടെ.

രണ്ടാമത്തെ ജനാസ യമനിലെ മഹ്മൂദ് അബ്ദുല്ലാഹ് സാഹിബ് ശബൂത്തിയുടേതാണ്. ഈ ജനാസ ഗായിബാണ്. ശബൂത്തി സാഹിബ് 2014 നവംബർ 9ന് ദീർഘകാലത്തെ രോഗത്തിനുശേഷം വഹ്ദത്തായി. **إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ**. 1934 മെയ് 24 ന് യമനിലാണ് അദ്ദേഹം ജനിച്ചത്. പരേതനായ പിതാവ് അദ്ദേഹത്തെ 1952-ൽ റബ്വയിലെ ജാമിഅ അഹ്മദിയായിൽ പഠിക്കാൻ അയച്ചു. 1960-ൽ മുബല്ലിഗായി യമനിൽ തിരിച്ചെത്തി. അഹ്മദികളും അനഹ്മദികളുമായിട്ടുള്ള തന്റെ കുടുംബബന്ധങ്ങളെ അദ്ദേഹം നിലനിറുത്തിയിരുന്നു. സന്തപ്ത കുടുംബാംഗങ്ങളിൽ സയ്യിദ നസീം ശാഹ് സാഹിബയ്ക്കു പുറമെ അബൂ ആബ്ദുക്കളും പന്ത്രണ്ട് പൗത്രിമാരും പൗത്രന്മാരും ഓർമക്കായിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു മകൻ കാനഡയിലാണ്. നാസിർ അഹ്മദ് സാഹിബ് ഇവിടെ യു.കെ.യിലുമുണ്ട്. അല്ലാഹു പരേതന്റെ ദർജകൾ ഉയർത്തുമാറാകട്ടെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുട്ടികൾക്കും അദ്ദേഹത്തെ പിൻപറ്റി ജീവിക്കാൻ തൗഫീഖ് നല്കുമാറാകട്ടെ.

Friday Sermon delivered by **Hadrath Khaleefathul Masih Alkhamis** (atba)
at Baithul Futuh, London – on 14.11.14

Summarized by Majlis Ansarullah, Bharat

Malayalam Translation : Mau. Mohammad Ismail Alleppey For Malayalam Desk, Qadian.

Published By Nazarath Nashr-O-Isha'ath, Sadr Anjuman Ahmadiyya - Qadian, 143516

If Undelivered Please Return To
Ahmadiyya Muslim Jama'at
Baithul Quddoos, G.H.Road
Calicut - 673001, Kerala

To